

Záměr
na vyhlášení zvláště chráněného území
a ochranného pásma zvláště chráněného území

ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.
o ochraně přírody a krajiny v platném znění
a § 10 vyhlášky č. 45/2018 Sb.

přírodní rezervace
Sut'ové lesy u Turnova

Datum zpracování:
1. 3. 2024

1. Název zvláště chráněného území:

Suťové lesy u Turnova

2. Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území:

Přírodní rezervace (dále jen "PR") ve smyslu § 33 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění (dále jen "zákon").

3. Předměty ochrany a jejich popis:

3.1. Souhrnná charakteristika předmětů ochrany:

Ekosystém suťových lesů, bučin a dubohabřin, ekosystém skal a drolin, pěnovcové vodopády a vápnité pískovce.

3.2. Popis předmětů ochrany:

A. Ekosystémy

název ekosystému	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému
L4 Suťové lesy	75	<p>Suťové lesy na strmých skalnatých srázích svazu <i>Tilio-Acerio</i>. V západní části s přechodem k ekosystému květnatých bučin svazu <i>Fagion sylvaticae</i> a v severozápadní části pod skalní stěnou podél řeky s přechodem k jasanovo-olšovému luhu svazu <i>Alnion incane</i>. Stromové patro tvořeno javorem klenem (<i>Acer pseudoplatanus</i>), javorem mléčem (<i>Acer platanoides</i>), lípou srdčitou (<i>Tilia cordata</i>), habrem obecným (<i>Carpinus betulus</i>), dubem zimním (<i>Quercus petraea</i>), jasanem ztepilým (<i>Fraxinus excelsior</i>), bukem lesním (<i>Fagus sylvatica</i>), borovicí lesní (<i>Pinus sylvestris</i>) s vtroušeným smrskem ztepilým (<i>Picea abies</i>), ve východní části i jilmem horským (<i>Ulmus glabra</i>) a u řeky pod skalami olší lepkavou (<i>Alnus glutinosa</i>).</p> <p>V podrostu jsou zastoupeny druhy květnatých bučin a nitrofilní druhy jako např. kyčelnice devítilistá (<i>Dentaria enneaphyllos</i>), měsíčnice vytrvalá (<i>Lunaria rediviva</i>), jaterník podléška (<i>Hepatica nobilis</i>), kakost smrdutý (<i>Geranium robertianum</i>), kuklík městský (<i>Geum urbanum</i>) a kopřiva dvoudomá (<i>Urtica dioica</i>) apod.</p>
L5.1 Květnaté bučiny	10	<p>Listnaté lesy s převládajícím bukem lesním (<i>Fagus sylvatica</i>) a někdy s příměsí dalších listnáčů, např. javor mleč (<i>Acer platanoides</i>), j. klen (<i>A. pseudoplatanus</i>), habr obecný (<i>Carpinus betulus</i>), jasan ztepilý (<i>Fraxinus excelsior</i>), dub zimní (<i>Quercus petraea</i> s. lat.), lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>), l. velkolistá (<i>T. platyphyllos</i>) a jilm drsný (<i>Ulmus glabra</i>). V keřovém patře rostou kromě zmlazujících dřevin stromového patra také líska obecná (<i>Corylus avellana</i>), bez červený (<i>Sambucus racemosa</i>), jeřáb ptačí pravý (<i>Sorbus aucuparia</i> subsp. <i>aucuparia</i>) aj. Pokryvnost bylinného patra se zpravidla pohybuje podle zápoje mezi 10–40 %.</p> <p>Vyskytují se v něm mezofilní druhy listnatých lesů např. samorostlík klasnatý (<i>Actaea spicata</i>), ostřice chlupatá</p>

název ekosystému	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému
		(<i>Carex pilosa</i>), k. devítilistá (<i>Dentaria enneaphyllos</i>), kostřava lesní (<i>Festuca altissima</i>), věsenka nachová (<i>Prenanthes purpurea</i>), violka lesní (<i>Viola reichenbachiana</i>). Mechorosty rostou spíše na padlých kmenech a kamenech.
S1.1 Štěrbínová vegetace vápnných skal a drolin	7	Společenstvo vyvinuté na výchozech nezazemněných vápnných pískovců svazu <i>Cystopteridion</i> . Vyskytují se zde chasmodifilní kapradiny sleziník routička (<i>Asplenium rutamuraria</i>), sleziník červený (<i>Asplenium trichomanes</i>), sleziník zelený (<i>Asplenium viride</i>) a puchýřník křehký (<i>Cystopteris fragilis</i>).
L3.1 Hercynské dubohabřiny	10	Společenstvo svazu <i>Carpinion betuli</i> s dominantním habrem obecným (<i>Carpinus betulus</i>) a duby (<i>Quercus</i> sp. div.), ve stromovém patře příměs lípy srdčité (<i>Tilia cordata</i>) v severovýchodní části. Keřové patro tvořeno, kromě mladých jedinců stromových dominant, například lískou obecnou (<i>Corylus avellana</i>). V bylinném patře zastoupeny hájové druhy jako jaterník podléška (<i>Hepatica nobilis</i>), sasanka hajní (<i>Anemone nemorosa</i>), lecha jarní (<i>Lathyrus vernus</i>), lilie zlatohlavá (<i>Lilium martagon</i>) a zapalice žluťuchovitá (<i>Isopyrum thalictroides</i>).

B. útvary neživé přírody

útvár	geologická charakteristika	popis útvaru
Pěnovcový vodopád	Vodopád u Turnova s velmi tenkou pěnovcovou vrstvou	Pěnovcový vodopád na skalním defilé z písčitých slínoveců, které vytvořila Jizera boční erozí ve spodní části neckovitého až kaňonovitého údolí v levostranných svazích mezi Rakousy a Turnovem. Málo vodný vodopád je napájený pouze pramenem, který vyvěrá v horní části svahů (již mimo ZCHÚ) nad skalním defilé v krátkém svahovém údolíčku v podobě úpadu.
Skalní defilé vápnných pískovců	Skalní stěna, blokové a balvanité sutě, sesuvy, projevy skalních řícení, erozní, rýhy, puklinové jeskyně	Skalní svah a jednotlivé skalní výchozy přibližně délky 950 m a výšky cca 320 m. Generelní sklon svahu je 80°. Svah je orientovaný na sever, tvořený výchozem svrchně-křídových vápnných pískovců až vápenců jizerského souvrství (svchní turon).

4. Cíl ochrany:

Cílem ochrany zvláště chráněného území je zachování a zlepšení stavu cenných lesních ekosystémů rostoucích na skalním svahu, tvořeného vápnnými pískovci s výskytem pěnovcových vodopádů, s významnými populacemi zvláště chráněných či regionálně významných druhů rostlin.

5. Základní ochranné podmínky:

Základní ochranné podmínky přírodní rezervace jsou stanoveny v § 34 odst. 1 zákona.

6. Návrh bližších ochranných podmínek:

V souladu s ustanovením § 33 odst. 1 zákona se navrhuje, aby na území nově navržené PR bylo možno jen se souhlasem orgánu ochrany přírody provádět tyto činnosti a zásahy:

- a) povolovat změny druhu pozemků nebo způsobů jejich využití,
- b) zřizovat deponie jakýchkoli materiálů a to i přechodné,
- c) provádět jakékoli terénní úpravy (i minimálního rozsahu),
- d) povolovat a provádět změny vodního režimu pozemků,
- e) používat chemické prostředky,
- f) zřizovat příkrmovací zařízení nebo slániska a příkrmovat nebo vnadit zvěř mimo příkrmovací zařízení
- g) umísťovat reklamní nebo informační zařízení

7. Vymezení ochranného pásma:

K zabezpečení zvláště chráněného území před rušivými vlivy je v souladu s § 37 odst. 1 zákona navrhováno vyhlášení ochranného pásma. Ochranné pásmo se skládá ze dvou částí.

8. Územně správní zařazení území:

8.1 PR:

kraj:	Liberecký
okres:	Semily
obec s rozšířenou působností:	Turnov
obec:	Turnov, Mírová pod Kozákovem
katastrální území:	Turnov, Bukovina u Turnova, Bělá u Turnova

8.2 OP PR:

kraj:	Liberecký
okres:	Semily
obec s rozšířenou působností:	Turnov
obec:	Turnov
katastrální území:	Turnov

9. Přehled katastrálních území a parcelních čísel pozemků dotčených návrhem PR a OP PR:

9.1 PR:

Přírodní rezervace se nachází na pozemcích p. č.:

- 495, 492, 491, k.ú. Bukovina u Turnova
- 2831, 2830, 2832, 2829, část 2826, část 2844, k.ú. Turnov
- 119/1, 126/2, 126/1, 128/10, 122, 128/11, 123, st. 380, k.ú. Bělá u Turnova

9.2 OP:

- 2819, část 2826, k.ú. Turnov
- 120/1, 128/2, 128/3, 2035, k.ú. Bělá u Turnova

10. Předpokládaná výměra zvláště chráněného území*:

10.1 PR: 7,3 ha

10.2 OP: 5,6 ha

* výměra byla stanovena odhadem z GIS

11. Odůvodnění záměru:

11.1. Historie ochrany území:

- Území je od roku 2002 součástí II. zóny odstupňované ochrany CHKO Český ráj a od roku 2004 součástí evropsky významné lokality CZ 0510191 Průlom Jizery u Rakous. Předmět ochrany evropsky významné lokality je v území zastoupen biotopem L4 - Suťové lesy.

11.2. Hlavní důvody zpracování záměru na vyhlášení PR:

Předkládaný návrh zohledňuje současný stav znalostí přírodních hodnot území. Nově vyhlášená PR obsáhne plochy cenných lesních společenstev, z nichž nejvýznamnější jsou suťové lesy na strmých skalnatých srázích s výskytem významných druhů, jako jsou např. měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*) a kyčelnice devítilistá (*Dentaria enneaphyllos*). Na východním okraji navrhovaného zvláště chráněného území se nachází biotop hercynských dubohabřin s výskytem lilie zlatohlavé (*Lilium martagon*) a zapalice žluťuchovitě (*Isopyrum thalictroides*), která se vyskytuje dle nálezové databáze ochrany přírody pouze na této jediné lokalitě v rámci širšího regionu. V západní části suťové lesy přecházejí do zachovalého biotopu květnatých bučin s bohatou prostorovou strukturou.

Suťové lesy rostou na skalním defilé vápnitých pískovců, na které je vázaný biotop šterbinové vegetace vápnitých skal a drolin s velmi vysokou reprezentativností. Výchozy vápnitých pískovců a na ně vázané biotopy se v rámci CHKO Český ráj vyskytují pouze v menší míře v její severní části na stráních v údolí Jizery.

Významným prvkem v území je také pěnovecový vodopád. Pěnovecová ložiska a jejich reliéfové formy patří, navzdory relativně malému plošnému rozsahu většiny lokalit, k mimořádně významným a cenným objektům celé řady vědních disciplín od paleontologie přes malakozoologii, botaniku až po geomorfologii a kvartérní geologii jako celek.

11.3. K názvu zvláště chráněného území:

Název Suťové lesy u Turnova je nové označení lokality, přičemž vystihuje lokalizaci území a plošně nejrozsáhlejší předmět ochrany.

11.4. Ke kategorii ochrany zvláště chráněného území:

Toto území bude vyhlášeno jako přírodní rezervace. Jedná se o zachovalý ekosystém suťových lesů a zároveň o jednu z nejzachovalejších lokalit tohoto biotopu na území CHKO. Z těchto důvodů bude území při novém vyhlášení zařazeno do kategorie přírodní rezervace.

11.5. K předmětům ochrany:

Předmět ochrany je vymezen tak, aby obsáhl hodnoty území nově navržené PR v celém jejich rozsahu, tedy cenné lesní ekosystémy rostoucí na skalním svahu, který je tvořen vápnitými pískovci s výskytem pěnovecových vodopádů, a zároveň zahrnul ty předměty ochrany EVL

Průlom Jizery u Rakous, které se v území vyskytují, přičemž zejména v případě suťových lesů, se jedná v rámci EVL o výskyt ojedinělý.

11.6. K cílům ochrany:

Cíle ochrany jsou formulovány v souladu s ustanoveními § 33 odst. 1 zákona tak, aby bylo zajištěno zachování předmětů ochrany v příznivém stavu.

11.7. K návrhu bližších ochranných podmínek:

Bližší ochranné podmínky PR jsou navrženy v souladu s ustanovením § 44 odst. 3 zákona a jsou nastaveny tak, aby umožnily orgánu ochrany přírody usměrňovat činnosti, které nejsou zcela ošetřeny základními ochrannými podmínkami PR a mohly by vést k nežádoucím změnám dochovaného stavu přírodního prostředí.

11.8. K jednotlivým bližším ochranným podmínkám:

ad a/ povolovat změny druhů pozemků nebo způsobů jejich využití:

Předmět ochrany PR je vázán na stávající druh a způsob využití pozemků, jedná se zejména o lesní porosty a ostatní plochy. Proto změny druhů a způsobu využití pozemků znamená potenciální ohrožení předmětu ochrany PR a je navrhováno vázat je na souhlas orgánu ochrany přírody.

ad b/ zřizovat deponie jakýchkoli materiálů a to i přechodné:

Mikrolokalita výskytu některých významných druhů, které jsou součástí ekosystémů tvořících předměty ochrany PR, mohou být nevhodným umístěním skládky i malého rozsahu nebo krátké doby trvání vážně poškozeny nebo zcela zničeny.

ad c/ provádět jakékoli terénní úpravy (i minimálního rozsahu):

Mikrolokalita výskytu některých významných druhů, které jsou součástí ekosystémů tvořících předměty ochrany PR, mohou být nevhodnými úpravami terénu vážně poškozeny nebo zcela zničeny.

ad d/ povolovat a provádět změny vodního režimu pozemků:

Na území navrhované PR a v jejím ochranném pásmu se nacházejí prameniště, na která jsou navázány pěnovcové vodopády. Narušení vodního režimu může ohrozit existenci druhů i společenstev, které jsou součástí předmětů ochrany PR.

ad e/ používat chemické prostředky:

Narušení chemismu a trofie území může ohrozit až znemožnit existenci společenstev uvedených v předmětu ochrany zvláště chráněného území.

ad f/ zřizovat příkrmovací zařízení nebo slániska a příkrmovat nebo vnadit zvěř mimo příkrmovací zařízení:

Při příkrmování zvěře se v půdě nepřímo zvyšuje obsah dusíku a fosforu (jedná se o živiny obsažené v trusu zvířat, která se v místech příkrmování shromažďují). Kumulací zvěře dochází k intenzivnímu sešlapu půdního povrchu a tím i k ničení rostlinného porostu. Dochází tedy lokálně ke zhoršování podmínek pro chráněné druhy rostlin a živočichů.

ad g/ umísťovat reklamní nebo informační zařízení:

Uvedená zařízení mohou narušovat krajinný ráz chráněného území. Zároveň při jejich instalaci dochází k narušení půdního povrchu, kdy mohou být poškozeny mikrolokalita výskytu některých zájmových druhů.

11.9. K vymezení hranice zvláště chráněného území:

Nově navržená hranice PR a OP PR je vedena převážně po hranicích stávajících parcel katastru nemovitostí. Zároveň je tato hranice zpravidla dobře zřetelná i v terénu, jako hranice různých druhů pozemků. Hranice byla navržena tak, aby všechny významné fenomény předmětů ochrany byly v území zahrnuty.

11.10. K vymezení ochranného pásma:

Zároveň s návrhem vyhlášení PR je navrhováno vyhlášení OP PR. Do ochranného pásma byly zahrnuty lesní porosty a trvalé travní porosty navazující na území vlastní PR, na nichž by realizace činností vázaných na souhlas orgánu ochrany přírody dle § 37 odst. 2 zákona mohla mít nepříznivý dopad na předmět ochrany PR. Zvolené OP PR dostatečně zajišťuje ochranu území PR.

Přílohy:

č.1 – Orientační mapa PR Suťové lesy u Turnova

č.2 – Katastrální mapa se zákřesem PR Suťové lesy u Turnova

č. 3 – Informace o parcelách

Příloha č. 3

Informace o parcelách:

Parcelní vymezení PR:

Katastrální území: 628255, Bukovina u Turnova

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)*
495		Ostatní plocha	Nepłodná půda	471	471
492		Lesní pozemek		1270	1270
491		Lesní pozemek		3081	3081
Celkem					4822

Katastrální území: 771601, Turnov

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)*
2831		Lesní pozemek		450	450
2830		Trvalý travní porost		3457	3457
2832		Lesní pozemek		3366	3366
2829		Lesní pozemek		5338	5338
2826 (část)		Lesní pozemek		65440	37035
2844 (část)		Ostatní plocha	Ostatní komunikace	1042	202
Celkem					49848

Katastrální území: 695572, Bělá u Turnova

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)*
119/1		Lesní pozemek		2782	2782
126/2		Ostatní plocha	Zeleň	2765	2765
126/1		Lesní pozemek		4212	4003
128/10		Trvalý travní porost		1284	1284
122		Lesní pozemek		1723	1723
128/11		Trvalý travní porost		1359	1359
123		Lesní pozemek		7129	7129
380		Zastavěná plocha a nádvoří		64	64
Celkem					21381

* Výměra parcel v ZCHÚ je určena měřením dle hranice vymezené v KN

Parcelní vymezení OP PR:

Katastrální území: 771601, Turnov

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v OP ZCHÚ (m ²)*
2819		Lesní pozemek		8877	8877
2826 (část)		Lesní pozemek		65440	28408
Celkem					37285

Katastrální území: 695572, Bělá u Turnova

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v OP ZCHÚ (m ²)*
120/1		Trvalý travní porost		1376	1376
128/2 (část)		Trvalý travní porost		1501	1051
128/3		Zahrada		3359	3359
154/5		Orná půda		14	14
2035		Trvalý travní porost		11951	11951
126/1 (část)		Lesní pozemek		4212	209
Celkem					17960

* Výměra parcel v OP ZCHÚ je určena měřením dle hranice vymezené v KN